

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 41.

Lýsingaprisur fyri þettireglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýtungum fæst avsluttur í prísinum.

Leygardagin 9. oktober 1937.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrifstovuni. Telf. 143.

11. árg.

Undirgrund Føroya.

Uppskot frá javnaðarmonnum um, at tingið veitir sær nýtislurættin til undirgrund Føroya frá statinum.

Tá ið minulógin varð sett í gildi, sat Jóanes bóndi Patursson sum landstingsmaður uttan at mótmæla ella rópa varsko.

»Dagblaðið« og Tingakrossur» við Jóannes bónda Paturssyni á odda hava í seinastuni deilt og latið illa í, tí danski státtur við lóg av 1932 hefur tikið undirgrundina í Føroyum.

At henda óðin nýstani er spunnin í av hesum monnum, undrar mangan, særliga hava menn illt við at skilja, at Jóannes bóndi Patursson reiggjar við hvössum vápnum móti Donum.

Hann var jú sjálvur í lands-tinginum, tá ið lógin varð við- tikið, ikki ein einasti, hefur hoyrt grett um, at hann tá mótmælti á Danatingi. Og heldur ikki hefur hann mótmælt ella borið upp til mótmælis í Føroyum, á tingi ella úti millum manna.

Hansara mótmælisóði nú elvir okkum tí at spyrja:

Samtykti Jóannes bóndi Patursson tá minulógina, og hvi leika so í nú?

Ella er tað soleiðis, at hann sum umboðsmaður Føroya lötings hefur sítíð sum landstingsmaður óansin í hesum spurningi?

Vit duga heldur ikki at skilja hina hørðu og afmunningsomu stóðuna hjá »Dagblaðnum« og »Tingakrossi« nú so nógv ár aftaná, at minulógin er sett í gildi. Tað er nakað seint nú at leika so í. Er tað rein óvitska og dólskni, ið so leingi — 5 ár — hefur ruggað yvir hesum nú so óðismiklu mótmælismonnum, má stóðan sigast at vera heldur foyr fyri teir.

Men tað lagna her er, at tað tykist at vera berur roykur, hetta mótmæli. Aftanfyrir sýnist eingin vilji til handling at standa. Í hvørjum falli liggur einki á tingi frá hesum monnum um hetta mál. Men ætlanin er vist heldur ikki at hava tað til annað enn til agn, val- og politiska osing.

Men tað er málið ov mikið gott til, og megu mótmælisreyst- mennini, ið hava sítíð tamd og kvir í 5 ár, frygeva okkum, at vit fara at royna at forka hetta mál í eitt fyrri Føroyingar úr- tokugott skil. Eitt tílíkt úrslit má vera betur enn rumbul.

Vit javnaðarmenn hava — sum so ofta hildið fram her í blaðnum — altíð verið fyrri at veita Føroya lötingi inntokur og inntoku-

møguligleikar og handlikræft. Vit hava áður haft uppi á Føroya lötingi at fáa okkara undirgrundar møguligleikar kannaðar. Tesverri vann hesin tanki ikki frama hjá hinum tingsins flokkum. Nú, tá ið út- lít tykist at vera fyrri, at nakað munagott er at vinna úr undir- grund okkara, og spurningar eru frammi um at fáa konses- sjónir til framleiðslu av okkara undirgrundarræveni, halda vit torv vera á at reisa málið um lötingsins yvirtaking av nýtislur- rættinum til undirgrund Føroya, og hava vit tessvegna lagt hetta bræv á tingsins borð:

Til Føroya löting,
Tórshavn.

Undirritaði Føroya Javnaðar- flokkur loyvir sær hervið at bera fram fyrri Føroya löting spurn- ingin um lötingsins veitan sær nýtislurættin frá statinum til undirgrund Føroya.

Føroya Javnaðarflokkur,
4. oktober 1937.

F. v.
P. M. Dam.

Vónandi vilja tingmenn taka væl undir við hesum máli.

Tingið verður sett.

Kl. 10 á morgni gingu ting- menn og amtmáðurin í skráð- gongu frá lötingshúsinum í kirkjuna til guðstænastu. Prest- urin Sand í Fuglafirði helt eina kravníkla talu.

Kl. 1 á degi varð so tingið sett. Mitens formaður helt eina vakra roðu til minnis um Hans Jacob Pontsen, lötings- mann, ið er deyður síðani tingið sat seinast. Harra Pontsen hevði bert sítíð í tinginum eykating- setuna og nakrar dagar av seinastu setu. Men so mátti hann láta fyrri sóttini, hann hevði fingið undir fiskiskapi undir Grønlandi. Tingmenn, ið høvdu arbeitt saman við honum hesa stutta tíð, høvdu lært hann at kenna sum ein skilamann og sera hugaðan mann fyrri sínum tingstarvi, lært hann at kenna sum ein álitismann, sum menn vóru samlaðir um at seta á ting. Tingið úttalar sína samkenslu við hansara konu og børnum, ið sita eftiri. Æra verio hansara minni!

Allir tingmenn høvdu reist seg og lurtaðu standandi eftir formannsins áminningarorðum.

So varð lutakast millum Mitens og Johan Pontsen til lötings- formann. Sýslumaður Djurhuus tók. Mitens varð fyrri happinum og varð valdur til formanns- sessin.

Formáðurin sleit fundin við at rópa nífalt hurrá fyrri Kristjan kongi.

Og nú hendi tað, ið ikki áður er hent í tingsins søgu. Áður- verandi formaður sjálvstýris- flokksins, Jóannes bóndi Patur- son, reistist av sessi, og uttan at hava biðið um orðið heldur hann eina roðu móti gráubók og Donum, sum nú skulu hava tikið undirgrundina og øll lunn- indi Føroya, og endaði hann við at biðja tingmenn og á h o y r- arar (!) rópa hurrá fyrri óðals- rættinum. Men um tað kvatt úr einum tingmanni. Eini tvey ekkó komu oman frá áhoyr- arunum! Og so mól hann á knóranum og stakk seg sum deyðsderdur út um dynnar. »Ene stod Knud . . .« læt harmandi í einum. Annar helt, eisini harmandi, at maðurin var gingin »amoke«, tí hann nú hevði upp- gátt, at hann var komin at standa uttanfyri »ærunas at hava fingið Føroyum nýtislurættin og óðalsrættin til alla prestajordina og kongsjordina. Hetta er ikki órimiliga gitt. Tað má av sonnum sigast at vera heldur enn ikki »tragiskt« at vilja vera við í

FÆRØSK MARGARINE VITA NR. 1.

Vitaminiseret.

er fremstillet af de bedste Raastoffer.

Húsaskattur.

Sambært 16 § í viðtøkuni fyrri Tórshavnar kommunustýri verða oðl tey, sum hava avhent hús sín, tikið tey niður ella annað tílíkt, og sum tí halda seg vera sloppin undan at lata húsaskatt í framtíðini, biðin um at boða nevndini frá tí áðrenn tann 22. í hesum mánaði.

Tórshavnar líkningarnevnd, 6. oktober 1937.

leikinum sum forarin fyrri at veita Føroyum rættindi og lunn- indi aftur — og so bera seg so at, at menn og søgan kunnu siga,

at hesin maður greiddi ikki at- kvøðu fyrri at veita Føroya lötingi ræði yvir Føroya jorð, at hann heldur ikki vildi vera við men var hart ímóti, tá ið á øðrum sinni skuldi takast stóða til spurningin um at fáa ræði yvir jorðini, ið nú er danskt, lagt í hendurnar á Føroyingum, at hann tigandi á danska ríkis- degi hefur verið við til at lata ríkisdagin viðtaka lóg, ið legði undirgrund Føroya undir statin.

Jóannes bóndi, Jóannes bóndi, megu ikki fjollini omanfyri hitt gamla hævdinga- og bispasetið fjala andlítið av harmi!

Umvending „Dimmalætting“ar.

Hann, ið lisið hefur tey óði- ligu álop, ið »Dimmalætting« hefur gjørt á andeilsfyrirtekuna á Tvoroyri, og nú lesur greina- stubban við yvirskriftini »Gen- svar«, hvári »Dim.« ger álop á undirskrivaða, má ásanna, at nú er annað lag á hini gomlu. »Hvokkin ert tú, Grímur á skóg, síðan tú kongin vá.« — Úlvurin er horvin — lambið jarmar blíðliga aftur.

Eg havi aldri dugað at verið illtonktur og má tí trúgva, at »Dimma.« av sonnum angrar, at hon leyp framav, tá hon gjordi seg inná ta nevndu fyrirteku. Ein nýggj fyrirteka hefur sum oftast nokk at berjast ímóti — fyrri uttan at fáa skump og skot biðani og hagani. »Guds barnið

batnar.« sigur orðatakið — og tá nú »Dim.« angrar sínar syndir, skal eg ikki meira vekja tær upp aftur.

Fyrirtekan hefur eisini best av at fáa frið at arbeiða víðari. Oðl ræthugsandi menniskju ynskja henni eydn og blíðan byr — og hin gamla »Dim.« tykist nú eisini at taka undir við hesum ynski. Hon kemur við í tann rætta flokkin nú. Tað var bara — — — gamal óvani, sum fekk hana at vísa álva- tenninar, annars er hon so spøk nú og friðarlig sum nakað heima- alamb. Latum okkum tessvegna fara væl við henni. Hvor vit, um hon ikki heilt kann temjast og verða skikkilig — í fram- tíðini.

Um lonir og annað lími eg ikki at skifta orð við »Dimma«.

Hin fyrrverandi blaðstjóri »Dimmalættingar« fekk væl meira lon enn ein vanligur skúla lærari. Fær tann núverandi blaðstjóri minni lon, enn hin fekk, so man tað vera av tí, at sambandsmenn halda hann hava fortjent minni lon enn hin. Tað er nakað, sum blaðstjóri má ordna við parlamentum sínar. Tað batnar ikki at klaga seg fyrri mær um slíkt — eg eri ikki sekur í hesum.

Tá »Dimma.« sigur, at eg havi hjúklað fyrri arbeiðsfólkinum á Tvoroyri, so her hon skiev boð. Eg havi aldri »skillet med Medlidenhed overfor Arbejderne« — eg havi tvørturímóti bæði munnliga og skrivliga framhildið fyrri teim, at teir — og tær — megu taka tey tungu tokini, ífall alt skal ganga væl.

J. H. Danbjørg.

